

Kuznetsov, Leonid: Spomenik vobshchego knizim 1969
1970 god.

SPOMENIK OSLOBODIOCIMA KNINA 1969.600.

Knin se smjestio na tromeđi Bosne, Like i Dalmacije i vjekovima je predstavljao čvrstu stratešku tačku na ovom području. Uzdigao se na litici odakle se pruža širok vidik prema dolini Butižnice, bukovačkoj zaravni, pa tik do podnožja strme Dinare i Promine. I baš zbog tog idealnog geografskog položaja, Knin je bio uvijek sjecište i spojnica važnih puteva, a takovu ulogu Knin u prostoru Dalmacije ima i danas.

Preko Knina su stoljećima prolazile važne vojne, strateške i trgovinske ceste po kojima se prevozilo sve što se iz Dalmacije gibalo prema unutrašnjosti i obratno. Sve je to uvjetovalo osnivanje ovako značajnog strateško - političkog centra kakav je bio Knin. Zbog toga je Knin bio stalna meta raznih osvajača u prošlosti Mađara, Turaka, Mlečana, Francuza, Austrije, Talijana u I svjetskom ratu, a u Drugom svjetskom ratu Talijana i Nijemaca, koji su težili da ga opsjednu i zauzmu. Jer, tko je gospodario Kninom, imao je u rukama kontrolu nad svim klanovima i prolazima prema sjeveru i moru. I nije zato čudo, što Knin stari historijski izvori nazivaju »glavnim ključem Hrvatske«.

Pod kninskom utvrdom neprestano je zveckalo oružje. Ovdje je stoljećima bila granica, najprije mletačko - turska, a zatim austro - turska. Na ovom području su se kroz stoljeća odigrale značajne bitke.

Ratni vjhor Drugog svjetskog rata zahvatio je i ovaj kraj, kao i cijelu našu zemlju. I u ovom ratu, Knin je neprijatelju trebao igrati važnu ulogu u prodiranju na naš teritorij. Godine 1941. fašisti su na Knin stavili svoju krvavu ruku, najčvršću od njegova postanka. Ali pod vodstvom KPJ i druga Tita digao se i narod Kninske krajine sa ostalim bratskim narodima i narodnostima Jugoslavije, da brani zemlju svojom krvlju i svojim životima.

Bila je to teška i uporna četverogodišnja borba svih naših naroda, na kraju koje smo slavili pobjedu. I povijest se još jednom ponovila, da smo baš ovdje, pod ovom utvrdom dali jedan od odlučujućih poraza neprijatelju. Pod zidinama ovoga grada odigrala se jedna od najznačajnijih bitaka NOR-a — Kninska bitka u kojoj su fašisti doživjeli sudbinu svojih pretodnika. Ta borba dostiže vrhunac krajem 1944. godine kad

DALI STE ŽIVOT I SADA STE VJECNI

Borba sa neprijateljem — detalj sa sarkofaga

je okupator odlučio da pod svaku cijenu zadrži Knin, da bi omogućio prolaz hiljadama fašističkih beznadnika koji su se iz Grčke, Albanije i Jugoslavije povlačili u Njemačku.

Po broju učesnika i strategiji ratovanja bila je to odlučujuća bitka za oslobođenje Dalmacije i cijele naše zemlje u kojoj su sudjelovali borci VIII korpusa (9, 19, 20. i 26. divizija i prekomorske jedinice NOVJ) sa ukupno 26.000 boraca iz svih krajeva naše zemlje. I u neprekidnoj četrdesetodnevnoj

U ZJENI BRATSTVA SADA STE VJECNI

borbi neprijatelj je izgubio preko 10.000 boraca, a mi smo sa tugom utvrdili da su herojski u toj borbi položili život i 629 naših boraca.

I sam grad Knin, koji je više od deset stoljeća odolijevao vremenu i ratovima, bio rušen, ali ne i porušen, a narod u njemu mučen i ubijan, prebolio je mnoge sudbine i ostao — nepokoren.

I u četverogodišnjoj borbi za oslobođenje naše zemlje, narod Kninske krajine dao je ogromne ljudske i materijalne žrtve. U NOB-i sa Kninske općine sudjelovalo je 10.272 borca, što znači svaki 4,8 stanovnik općine. Od toga broja 1892 borca su poginula, a 816 ih je okupator i domaće sluge zvjerski ubili. Na samoj Sutjesci, toj epopeji naše narodne revolucije, sa Kninske općine borilo se 516 boraca od kojih je 292 tamo i ostavilo svoje živote. Kninska krajina u narodnoj revoluciji dala je i sedam narodnih heroja, a spomenicu 1941. godine nosi 124 borca.

Da bi se narod Kninske krajine odužio svima onima koji su pali u Kninskoj bici, za oslobođenje i ovog dijela rodne grude, a kroz njih i onima koji su pali kroz stoljeća u borbi za našu postojanost i slobodu, podigao je veličanstveni spomenik

SPOMENIK OSLOBODIOCIMA KNINA

Spomenik se diže iznad grada Knina, na brdu Spas. Postavljanjem spomenika baš na ovom mjestu nastojalo se ne narušiti jedinstvo starog, a ipak suvremeno oblikovati novo. Spomenik Oslobodiocima Knina sazdan je kao specifična skulptura koja na prvi pogled djeluje kao i kninska tvrđava, koja je vjekovima građena i rušena pa opet nadograđivana. On izražava jednu svoju vječitu ljudsku istinu, da je život neuništiv, da je jači od smrti. I zato je kao osnovni simbol spomenika izabran baš cvijet, znak vječitog obnavljanja. Kao izuzetan prostorno - vizuelni i arhitektonsko - plastični fenomen emocionalno nas odvodi u našu daleku i revolucionarnu prošlost.

Podnožje spomenika predstavljaju ukrštene betonske grede koje bude istovremeno asocijacije na snagu naroda, ropstvo i nedaće. U borbi protiv tog ropstva herojski su pali borci čiji ostaci počivaju u četiri betonska sarkofaga. Sarkofazi su obloženi bronzanim pločama na kojima reljefi ilustriraju život ova naroda i herojsku borbu za njegovu pobjedu.

U OKU SLOBODE SADA STE VJECNI

Iz ropstva, diže se visoko čudesna skulptura — cvijet, simbol slobode i pobjede. Zvijezda petokraka stoji kao putokaz odakle su dolazili na ovu vjetrometinu, borili se i ginuli borci - heroji revolucije.

Sam spomenik-cvijet, sa svojim laticama - betonskim gredama usmjeren je prema svim pravcima i stazama na kojima su ginuli borci, upućen je prema bogazama koje su značile život i slobodu.

Skulptura je kvrgava i nepravilna, ali ponosno izrasta kao biljka između ovog kamenja, zato je nekako čudno čvorasta i raste neumoljivo prema gore, raste iz kamenjara, teško, kao i sloboda koja se rodila.

Svojim oblikom i veličinom, svojom simbolikom spomenik evocira uspomenu na dane naše slavne prošlosti, žrtve koje su pale za oslobođenje Knina, a u isto vrijeme prenosi revolucionarnu poruku budućim pokoljenjima.

On nam govori o herojskoj i mučeničkoj prošlosti ovoga grada, o junacima koji su nikli na ovoj grudni i za njeno oslobođenje prošli svoju krv, kao i borcima revolucije koji su došli da pomognu, pobjede i poginu.

On budi sjećanje o svima onima koji su u onim snježnim decembarskim danima ostali ovdje u njedrima zemlje, na vječitoj straži.

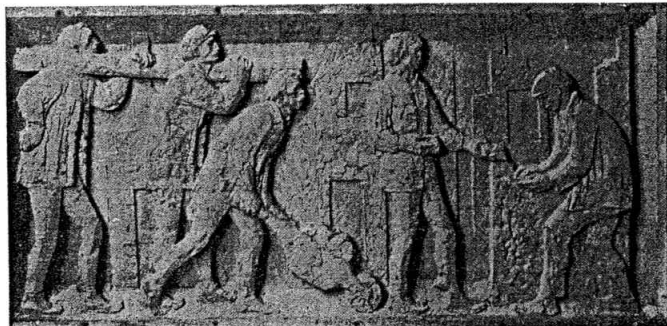
Svi će oni kroz ovaj spomenik biti vječno s nama i uvijek nas podsjećati na ono decembarsko jutro 1944. godine, na veličinu Kninske bitke, na onu beskrajinu i dugu zoru oslobođenja.

Spomenik je podignut materijalnom pomoću svih građana općine Knin, kao i naroda Dalmacije, i otkriven 1969. godine, na 25-tu godišnjicu oslobođenja grada Knina.

Narod Kninske krajine će vječno pamtit i imena poginulih boraca, njihove herojske likove i njihove pobjedničke juriše i čuvati djelo za koje su dali svoje živote.

Ideju i nacrt spomenika izradio - ing. arh. Đorđe Romić
Reljefe na sarkofazima spomenika - akad. kipar Mihail Hajfeš
Stihove podno spomenika napisao - pjesnik Marin Franičević
Snimak spomenika - Ante Roca
Prospekt izdaje - Savez boraca NOR-a općine Knin
Tekst i obrada prospekta prof. Paško Paić

Stampa »MLADOST« Knin

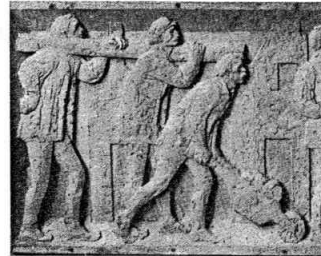
U DJELU I SNIMA SAD STE VJECNI

U ZJENI BRATSTVA SADA STE VJECNI

U OKU SLOBODE SADA STE VJECNI

U DJELU I SNIMA SAD STE VJECNI

